

GRZEGORZ SKOWRONEK

<https://orcid.org/0000-0001-9800-8331>

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Wydział Prawa i Nauk Społecznych

Dobrowolne poddanie się odpowiedzialności jako instytucja konsensualnego zakończenia sprawy

Voluntary submission to liability as an institution of consensual settlement of a case

ABSTRAKT: Instytucja dobrowolnego poddania się odpowiedzialności jest niezwykle praktyczna i korzystna dla obu stron postępowania w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe. Jest to rozwiązanie, które pozwala na szybkie zakończenie sprawy, przy czym, co istotne, jest to zakończenie będące efektem negocjacji i w konsekwencji porozumienia sprawcy z finansowym organem postępowania przygotowawczego. Elementy konsensualne w obowiązującym modelu polityki karnej są czymś wyjątkowym, jednak już na trwałe wpisany w katalog narzędzi, jakimi posługuje się prawo karne skarbowe. Z obserwacji i praktyki stosowania tej instytucji można wyprowadzić wnioski, że ta konstrukcja karnoprawna przynosi wymierne korzyści dla szeroko rozumianego wymiaru sprawiedliwości. Przedmiotowe opracowanie skupia się na analizie przepisów, ze szczególnym uwzględnieniem koncyliacyjnego charakteru tego postępowania.

SŁOWA KLUCZOWE: kodeks karny skarbowy, porozumienie, dobrowolne poddanie się odpowiedzialności

ABSTRACT: The institution of voluntary submission to liability is extremely practical and beneficial for both parties to proceedings in cases involving tax offenses. It is a solution that allows for a quick conclusion of the case. Importantly, this kind of conclusion results from negotiations and, consequently, from an agreement between the perpetrator and the financial body of the preparatory proceedings. Consensual elements in the current model of penal policy are a unique but an already permanent feature in the catalog of tools used by fiscal penal law. From the observation and practice of applying this institution, it can be concluded that this criminal law structure brings tangible benefits for a broadly understood administration of justice. Grzegorz Skowronek's article offers an analysis of regulations, with particular emphasis on the conciliatory nature of this procedure.

KEYWORDS: penal fiscal code, agreement, voluntary submission to liability

1. Wprowadzenie

Dobrowolne poddanie się odpowiedzialności funkcjonuje w prawie karnym skarbowym od samego początku, tj. od pierwszej samodzielnej regulacji w tym zakresie, ustawy karnej skarbowej z 1926 r.¹. Oczywiście instytucja ta ulegała wielu zmianom, jednak jej koncyliacyjny charakter na trwałe wpisał się do kanonu prawa karnego skarbowego². Postępowanie prowadzone w tym trybie kończy się co prawda orzeczeniem sądowym, jednak poprzedzonym negocjacjami, których efektem jest porozumienie między finansowym organem postępowania przygotowawczego i sprawcą³. Jest to zatem bardzo korzystne rozwiązanie, gdyż umożliwia znaczące skrócenie postępowania, ale jednocześnie zaspokaja powstały uszczerbek finansowy⁴.

Celem przedmiotowego opracowania jest analiza przepisów dotyczących instytucji dobrowolnego poddania się odpowiedzialności ze szczególnym uwzględnieniem funkcjonujących w jej ramach elementów konsensualnych. Jednocześnie należy postawić pytanie badawcze, czy tego typu instytucja pociągnięcia do odpowiedzialności za zgodą sprawcy, zamiast tradycyjnego karania, jest wystarczającą reakcją, akceptowalną z punktu widzenia polityki karnej i zrozumiałą społecznie. Prowadzona w toku niniejszych rozważań analiza regulacji odnoszących się do tych wyjątkowych rozwiązań prawnych pozwoli ocenić oraz wyjaśnić zasadność takiego rozwiązania.

2. Prawne usytuowanie instytucji

Instytucja dobrowolnego poddania się odpowiedzialności definiowana jest w przepisach materialnych prawa karnego skarbowego jako rodzaj zaniechania ukarania sprawcy (art. 17–18 k.k.s.⁵), ale też jest zakwalifikowana jako środek karny (art. 22 § 2 pkt 1 k.k.s.) i w końcu ma swoją regulację w przepisach procesowych prawa karnego skarbowego (art. 142–149 k.k.s.). Takie umiejscowienie tej instytucji budzi pewną krytykę i komentarze ze strony doktryny. Przede wszystkim wątpliwości budzi uznanie dobrowolnego poddania się odpowiedzialności za środek karny, gdyż nie wywołuje ono typowych skutków prawnych, jakie nierozzerwalnie wiążą

---

¹ Ustawa karna skarbowa z dnia 2 sierpnia 1926 r. (Dz.U. z 1926 r., nr 105, poz. 609 ze zm.).

² G. Skowronek, *Ewolucja instytucji procesowych w prawie karnym skarbowym*, C.H. Beck, Warszawa 2005, s. 161–162; Z. Siwik, *Dobrowolne poddanie się karze w prawie karnym skarbowym*, „Finanse” 1978, nr 10, s. 25–32.

³ G. Skowronek, *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2020, s. 480.

⁴ G. Skowronek, *Ewolucja instytucji...*, s. 160; T. Grzegorzczak, *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, LEX a Wolters Kluwer business, Warszawa 2009, s. 589.

⁵ Ustawa z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 859 ze zm.).

się z orzeczeniem typowego środka karnego, np. przypadku przedmiotów. W konsekwencji mamy do czynienia ze środkiem karnym, w którego skład wchodzi kara. Dlatego też doktryna proponuje zaliczyć tę instytucję do swoistych środków odpowiedzialności o charakterze prawnokarnym wyodrębnionych z katalogu środków karnych⁶. Kolejną niejasną kwestią jest charakter tej instytucji. Istnieje pogląd, że ma ona charakter czysto procesowy⁷, traktujący dobrowolne poddanie się odpowiedzialności jako swoiste porozumienie karnoprosesowe, na którym wzorowali się twórcy innej instytucji procesowej, tj. dobrowolnego poddania się karze z art. 387 k.p.k. z 1997 r.⁸. Inaczej widzą to zwolennicy materialnoprawnego charakteru instytucji⁹, którzy wskazują na skutki skorzystania z niej, polegające na zakończeniu kwestii odpowiedzialności karnej. Natomiast aspekt procesowy uznają za służebny wobec całokształtu zagadnienia. Jest też koncepcja mieszana, wskazująca, że dobrowolne poddanie się odpowiedzialności ma charakter materialno-procesowy, gdyż zlokalizowana jest ona w obrębie zarówno przepisów materialnych, jak i procesowych¹⁰. Postulat *de lege ferenda* sprecyzowania poprzez ujednoczenie normatywnie charakteru tej instytucji nie został dotychczas uwzględniony¹¹. Warto w tym miejscu przypomnieć, że regulacja dotycząca tej instytucji pod rządami uchylonej obecnie ustawy karnej skarbowej z 1971 r. była zlokalizowana w całości w przepisach procesowych¹².

Z uwagi na takie rozbieżności i brak interwencji ustawodawcy racjonalny wydaje się pogląd o dualistycznej materialno-procesowej naturze dobrowolnego poddania się odpowiedzialności. W ramach tego rozwiązania można zatem wyodrębnić część materialną, która określa podstawy stosowania tej instytucji, oraz część procesową wytyczającą tryb procedowania¹³. W konsekwencji dobrowolne poddanie się odpowiedzialności to szczególny środek reakcji karnej skarbowej stanowiący formę odpowiedzialności karnej skarbowej realizowaną w specyficznej procedurze konsensualnej. Natomiast przyjęcie koncyliacyjnego trybu postępowania jest niezbędne

⁶ V. Konarska-Wrzosek, *Dyrektywy wyboru kary w polskim ustawodawstwie karnym*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2002, s. 168; L. Wilk, J. Zagrodnik, *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2021, s. 109–110.

⁷ F. Prusak, *Prawo i postępowanie karne skarbowe*, C.H. Beck, Warszawa 2002, s. 316.

⁸ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1375).

⁹ G. Bogdan, A. Nita, Z. Radzikowska, A.R. Świątłowski, *Kodeks karny skarbowy z komentarzem*, „Info-Trade”, Gdańsk 2000, s. 48; V. Konarska-Wrzosek, *Dyrektywy wyboru...*, s. 167.

¹⁰ T. Grzegorzczuk, *Kodeks karny skarbowy...*, s. 92.

¹¹ G. Skowronek, *Pociągnięcie do odpowiedzialności za zgodą sprawcy w świetle przepisów kodeksu karnego skarbowego*, „Przegląd Policjny” 2004, nr 3, s. 41–42.

¹² Przepisy art. 196–199 ustawy karnej skarbowej z 26 października 1971 r. (t.j. Dz.U. z 1984 r., nr 22, poz. 103 ze zm.).

¹³ J. Sawicki, *Zaniechania ukarania jako element polityki karnej w prawie karnym skarbowym*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2011, s. 178–184.

z uwagi na priorytet instytucji, czyli cel kompensacyjny, w miejsce odsuniętej na dalszy plan represji karnej¹⁴.

3. Status sprawcy

Ustawodawca poprzez instytucję dobrowolnego poddania się odpowiedzialności wprowadza do kodeksu karnego skarbowego z 1999 r. stronę procesową określoną jako sprawca. Należy przyjąć, że zakres pojęciowy terminu „sprawca” obejmuje wszelkie postacie sprawstwa określone w art. 9 k.k.s. (sprawstwo, współsprawstwo, sprawstwo polecające, sprawstwo kierownicze), a nawet w przypadku przestępstw skarbowych formy zjawiskowe popełnienia czynu zabronionego w postaci podżegania i pomocnictwa oraz formę stadialną w postaci usiłowania. Do tego należałoby dodać osobę, która ponosi odpowiedzialność karną jak sprawca na podstawie art. 9 § 3 k.k.s.¹⁵.

Sformułowanie to pojawia się w przepisach odnoszących się zarówno do etapu przedsądowego (np. stosownie do art. 142 § 1 k.k.s.: „[...] sprawca [...] może zgłosić wniosek o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności”), jak i sądowego (np. zgodnie z art. 17 § 1 k.k.s.: „sąd może udzielić zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, jeżeli wina sprawcy [...]”). Świadczy to o tym, że osoba zgłaszająca wniosek o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności ma specyficzny status w toku postępowania – nie jest ani podejrzanym, ani oskarżonym. W praktyce takiej osobie może być ogłoszone postanowienie o przedstawieniu zarzutów, jeżeli zachodziło uzasadnione podejrzenie, że popełniła dany czyn, ale jeszcze nie zgłosiła wniosku o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności. W takim przypadku staje się ona podejrzanym do czasu złożenia wymienionego wniosku. Po złożeniu wniosku przenosi się na odrębną pozycję sprawcy i w tej roli występuje w toku dalszego postępowania. Należy jednocześnie zaznaczyć, że osoba, która chce zgłosić wniosek o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, nie musi być wcześniej podejrzanym. Zgodnie bowiem z art. 142 § 5 k.k.s. do sprawcy stosuje się odpowiednio przepisy o podejrzanym, chyba że przepisy procesowe dotyczące zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności stanowią inaczej. Wobec tego z chwilą zgłoszenia wniosku o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, co może nastąpić także przed ogłoszeniem postanowienia o przedstawieniu zarzutów, a nawet przed technicznym sporządzeniem takiego postanowienia, podmiot zgłaszający

¹⁴ L. Wilk, J. Zagrodnik, *Kodeks karny skarbowy...*, s. 91–92.

¹⁵ *Ibidem*, s. 968.

uzyskuje status sprawcy i korzysta z uprawnień przypisanych podejrzanemu. Jest to w sumie korzystne, gdyż podejrzany ma pod wieloma względami dużo mocniejszą pozycję procesową niż świadek i może to mieć znaczenie na etapie negocjacji. Jednak należy pamiętać, że stosownie do art. 145 § 1 k.k.s. w razie wystąpienia przez sprawcę o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności finansowy organ postępowania przygotowawczego może zamiast aktu oskarżenia wnieść niezwłocznie do sądu wniosek o udzielenie takiego zezwolenia. Do sądu jest zatem kierowany wniosek, a nie akt oskarżenia, co oznacza, że sprawca nie jest stawiany w stan oskarżenia i nie uzyskuje statusu oskarżonego. Natomiast sąd może udzielić zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, jeżeli wina sprawcy i okoliczności popełnienia przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego nie budzą wątpliwości. Zobowiązuje to uprzednio finansowy organ postępowania przygotowawczego do podjęcia działań w kierunku ustalenia tych okoliczności. Jest to możliwe m.in. poprzez czynność wysłuchania sprawcy. Określenie to, bardziej charakterystyczne dla postępowania w sprawach o wykroczenia¹⁶, zostaje przywołane tylko raz w kodeksie karnym skarbowym z 1999 r. – w art. 146 § 3. Niezależnie od tego, czy mówimy o przesłuchaniu podejrzanego, czy wysłuchaniu sprawcy, przesłuchiwany w tej roli procesowej może skorzystać ze swojego uprawnienia i np. odmówić odpowiedzi na poszczególne pytania lub odmówić składania wyjaśnień. W konsekwencji zmusza to organ do szczególnie rzetelnego zebrania i wnikliwej oceny materiału dowodowego. Tym bardziej że na korzyść sprawcy cały czas działa domniemanie niewinności, a zebrane dowody muszą przełamać to domniemanie. W skrajnych przypadkach odmowa złożenia wyjaśnień przez sprawcę może uniemożliwić skierowanie wniosku do sądu. Jest to tym bardziej prawdopodobne, że w doktrynie funkcjonuje pogląd, iż zarówno finansowy organ postępowania przygotowawczego, jak i sąd powinny ocenić materiał dowodowy, opierając się na wyjaśnieniach sprawcy, i na ich podstawie, a nie na jego wniosek o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, ustalić, czy spełniony jest warunek wynikający z art. 17 § 1 k.k.s., dotyczący jasności co do winy i sprawstwa wnioskującego¹⁷. Wobec tego, jeżeli pojawią się wątpliwości co do winy lub okoliczności popełnienia czynu zabronionego i nie zostaną one w żaden sposób wyjaśnione z większym lub mniejszym wsparciem sprawcy, finansowy organ postępowania przygotowawczego powinien wydać postanowienie o odmowie wniesienia wniosku o udzielenie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności. Na postanowienie odmawiające wniesienia wniosku o udzielenie zezwolenia na

---

¹⁶ Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1124). Przykładowo w art. 38 § 2 niniejszego kodeksu jest mowa o wysłuchaniu osoby podejrzananej.

¹⁷ A. Bułat, V. Konarska-Wrzosek, T. Oczkowski, I. Zgoliński, *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2021, s. 152.

dobrowolne poddanie się odpowiedzialności przysługuje zażalenie do organu nadzrędnego nad finansowym organem postępowania przygotowawczego, o czym należy sprawcę pouczyć (art. 147 k.k.s.).

4. Przesłanki udzielenia zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności

Przesunięcie w cień represji karnej jest naturalną konsekwencją konsensualnego sposobu zakończenia postępowania, co oczywiście implikuje też pewien poziom odformalizowania. Jednak uproszczenie postępowania nie oznacza całkowitej dowolności, dlatego ustawodawca określił zarówno pozytywne, jak i negatywne przesłanki warunkujące akceptację działań w tym zakresie.

Przepis art. 17 § 1 k.k.s. określa dodatkowo przesłanki dobrowolnego poddania się odpowiedzialności. Zgodnie z art. 17 § 1 *in principio* k.k.s. wina sprawcy i okoliczności popełnienia przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego nie mogą budzić wątpliwości. W kwestii winy należy w szczególności zaznaczyć, że zgodnie z art. 42 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej¹⁸ każdą osobę uważa się za niewinną, dopóki jej wina nie zostanie stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądu. Poza tym zgodnie z art. 1 § 3 k.k.s. wina jest elementem struktury przestępstwa skarbowego i wykroczenia skarbowego.

Ponieważ zgodnie z art. 148 § 1 k.k.s. w kwestii udzielenia zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności orzeka sąd, wymienione wymogi z art. 17 § 1 k.k.s. są badane przez sąd. Przepis art. 17 § 1 *in principio* k.k.s. koreluje z art. 145 § 3 k.k.s., zgodnie z którym finansowy organ postępowania przygotowawczego, wnosząc do sądu wnioski o udzielenie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, wskazuje w uzasadnieniu wniosku dowody świadczące o tym, że wina sprawcy i okoliczności popełnienia czynu zabronionego nie budzą wątpliwości. Taki zapis nie oznacza jednak, że sprawca ma się przyznać do winy. Jest to natomiast wskazanie, że w sytuacji zastosowania tej stosunkowo uproszczonej instytucji wina sprawcy musi być oczywista, a okoliczności popełnienia czynu nie mogą budzić wątpliwości. To też jest wymóg dla finansowych organów postępowania przygotowawczego, aby zbierały dowody świadczące w sposób jednoznaczny o ustalonych faktach¹⁹. Zastosowanie instytucji dobrowolnego poddania się odpowiedzialności nie jest zatem uzależnione od przyznania się sprawcy, ale jest zależne od jego akceptacji dobrowolnego zgłoszenia stosownego wniosku. Trudno zatem wyobrazić

¹⁸ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r., nr 78, poz. 483 ze zm.).

¹⁹ G. Skowronek, *Kodeks karny skarbowy...*, s. 46.

sobie sytuację, w której sprawca z jednej strony wszystkiemu zaprzecza, a z drugiej decyduje się na taki krok²⁰. Pamiętać jednak należy i o tym, że zgłoszenie takiego wniosku jest prawem sprawcy, który w ten sposób korzysta ze swojego procesowego uprawnienia, niezależnie, czy utożsamia się z przypisywanym mu zdarzeniem, czy też nie²¹. Dlatego za zasadny należy uznać głos w doktrynie, że wniosek o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności jest oświadczeniem woli sprawcy, a nie przyznaniem się do winy²².

W przepisie art. 17 § 1 pkt. 1–4 k.k.s. wskazano cztery przesłanki dodatnie, które muszą być zrealizowane przez sprawcę, co zarazem warunkuje podjęcie przez sąd decyzji o zezwoleniu na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności. Sprawca będzie mógł zatem skorzystać z tej instytucji po uiszczeniu w całości wymagalnej należności publicznoprawnej, jeżeli w związku z przestępstwem skarbowym lub wykroczeniem skarbowym nastąpiło uszczuplenie tej należności (pkt 1). Należy zaznaczyć, że priorytetowy cel postępowania określony w art. 114 k.k.s., którym jest wyrównanie uszczerbku finansowego Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub innego uprawnionego podmiotu, powoduje, że jest to wymóg pierwszorzędny także w trybie koncyliacyjnym.

Ponadto sprawca musi uiścić kwotę odpowiadającą co najmniej najniższej karze grzywny grożącej za dany czyn zabroniony (pkt 2). Warto zauważyć, że art. 17 § 1 pkt 2 k.k.s., odnoszący się do kary grzywny, stanowi: „[...] sprawca uiścił kwotę odpowiadającą co najmniej najniższej karze grzywny [...]”. W doktrynie został wyrażony pogląd, że odwołanie się w art. 17 § 1 pkt 2 k.k.s. do pojęcia kary grzywny miało na celu z jednej strony określenie wyznacznika wysokości mającej być uiszczoną kwotą, a z drugiej odniesienie rzeczywistej reakcji karnej, której podmiotem jest sprawca, do jej klasycznej postaci, jaką stanowi kara kryminalna²³. Wydaje się, biorąc pod uwagę także zapis w art. 18 § 1 pkt 1 k.k.s. („[...] tytułem kary grzywny kwotę [...]”) czy art. 143 § 1 pkt 2 k.k.s. („[...] tytułem kary grzywny kwotę [...]”), że ustawodawca uznaje uiszczoną kwotę nie za karę grzywny, a jej substytut²⁴. Przy czym, stosując ten zabieg terminologiczny, a zatem traktując karę grzywny jako punkt odniesienia do uiszczonej kwoty, można jednocześnie odwoływać się do wszelkich reguł kodeksowych związanych z kształtowaniem kary grzywny, np. wynikających z art. 23 k.k.s. Tym samym za przestępstwo skarbowe kara grzywny wynosi co najmniej 10 stawek dziennych, przy czym jedna stawka wynosi nie mniej niż 1/30 części

²⁰ J. Sawicki, *Zaniechania ukarania...*, s. 195–196.

²¹ A. Bułat, V. Konarska-Wrzosek, T. Oczkowski, I. Zgoliński, *Kodeks karny skarbowy...*, s. 151–152.

²² T. Grzegorzczak, *Kodeks karny skarbowy...*, s. 594.

²³ T. Razowski, *Sposób określenia we wniosku o udzielenie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności kwoty uiszczonej przez sprawcę przestępstwa skarbowego*, PS 2004, nr 11–12, s. 149–150.

²⁴ A. Bułat, V. Konarska-Wrzosek, T. Oczkowski, I. Zgoliński, *Kodeks karny skarbowy...*, s. 153.

minimalnego wynagrodzenia. Kara grzywny za wykroczenie skarbowe zaczyna się od $\frac{1}{10}$ wysokości minimalnego wynagrodzenia. Natomiast art. 143 § 1 pkt 2 k.k.s. stanowi, że składając wniosek o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności tytułem kary grzywny, sprawca musi zapłacić kwotę odpowiadającą co najmniej $\frac{1}{3}$ minimalnego wynagrodzenia w przypadku przestępstwa skarbowego oraz $\frac{1}{10}$ tego wynagrodzenia w przypadku wykroczenia skarbowego.

Sprawca musi też wyrazić zgodę na przepadek przedmiotów co najmniej w takim zakresie, w jakim ten przepadek jest obowiązkowy, a w razie niemożności ich złożenia – uiścić ich równowartość pieniężną (pkt 3). Wyrażenie zgody przez sprawcę to jego oświadczenie woli. Poprzez zwrot „co najmniej” określa się minimalne zobowiązania sprawcy, które mogą zostać w fazie negocjacji poszerzone o przedmioty objęte fakultatywnym przypadkiem²⁵. Oznacza to, że finansowy organ postępowania przygotowawczego może uzależnić złożenie wniosku o udzielenie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności od zgody na przepadek przedmiotów nieobjętych wnioskiem sprawcy (art. 146 § 2 pkt 2 k.k.s.).

W końcu sprawca zobowiązany jest uiścić co najmniej zryczałtowaną równowartość kosztów postępowania (pkt 4). W obecnym stanie prawnym wysokość zryczałtowanych kosztów postępowania określa rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 grudnia 2005 r. w sprawie wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania związanych ze zgłoszeniem wniosku o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe²⁶. W świetle przepisów tego rozporządzenia wysokość zryczałtowanych kosztów postępowania związanych ze zgłoszeniem wniosku o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności w sprawie o przestępstwo skarbowe wynosi $\frac{1}{10}$ minimalnego wynagrodzenia ustalonego na podstawie odrębnych przepisów, obowiązującego w czasie złożenia tego wniosku. Natomiast wysokość zryczałtowanych kosztów postępowania związanych ze zgłoszeniem wniosku o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności w sprawie o wykroczenie skarbowe wynosi $\frac{1}{12}$ minimalnego wynagrodzenia ustalonego na podstawie odrębnych przepisów, obowiązującego w czasie złożenia tego wniosku. Kwoty te zaokrąglą się dół do pełnych złotych. Użyty w art. 17 § 1 pkt 4 k.k.s. zwrot: „[...] uiścić co najmniej zryczałtowaną [...] kosztów postępowania [...]”, wskazuje, że jeżeli rzeczywiste koszty są wyższe, to mogą być określone na wyższym poziomie niż ryczałt²⁷. Te rzeczywiste kwoty ustala się w fazie negocjacji i finansowy organ postępowania przygotowawczego może uzależnić

²⁵ J. Sawicki, *Zaniechania ukarania...*, s. 200–201.

²⁶ Dz.U. z 2005 r., nr 244, poz. 2074.

²⁷ P. Kardas, G. Łabuda, T. Razowski, *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2017, s. 337–338; T. Razowski, *Formalna i merytoryczna kontrola oskarżenia w polskim procesie karnym*, Wolters Kluwer, Kraków 2005, s. 249 i nast.

wniosek o udzielenie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności od uiszczenia pełnych kosztów postępowania (art. 146 § 2 pkt 3 k.k.s.).

Przepis art. 17 § 2 pkt 1–3 k.k.s. określa przesłanki negatywne, których wystąpienie stanowi przeszkodę do udzielenia zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności. Sprawca nie może zatem skorzystać z tej instytucji, jeżeli popełnione przez niego przestępstwo skarbowe zagrożone jest karą ograniczenia wolności albo karą pozbawienia wolności (art. 17 § 2 pkt 1 k.k.s.). Oznacza to, że z instytucji dobrowolnego poddania się odpowiedzialności mogą skorzystać sprawcy wszelkich wykroczeń skarbowych oraz drobniejszych przestępstw skarbowych, tj. tych, które są zagrożone tylko karą grzywny. Jeżeli przyjmujemy, że konsensualne rozwiązania są akceptowalne tylko do pewnego stopnia społecznej szkodliwości czynu, to taki cenzus jest zrozumiały.

Przeszkodą w uzyskaniu zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, będącą niejako konsekwencją wcześniejszej negatywnej przesłanki, jest popełnienie przestępstwa skarbowego w warunkach powodujących lub mogących powodować nadzwyczajne obostrzenie kary (art. 17 § 2 pkt 2 k.k.s.). Okoliczności skutkujące obostrzeniem kary określają art. 37 § 1 i art. 38 § 2 k.k.s.

W końcu niedopuszczalne jest udzielenie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, jeżeli zgłoszono interwencję co do przedmiotu podlegającego przepadkowi, chyba że zostanie ona cofnięta przez interwenienta do czasu wniesienia aktu oskarżenia do sądu (art. 17 § 2 pkt 3 k.k.s.). Ta przeszkoda jest następstwem pozytywnej przesłanki z art. 17 § 1 pkt 3 k.k.s.²⁸. Trudno bowiem zaakceptować zgodę sprawcy na przepadek jako skuteczne oświadczenie woli, do którego jest w pewnych okolicznościach zobowiązany, jeżeli jest podmiot, który zgłosił roszczenie co do tego samego przedmiotu. W sytuacji, gdy np. podejrzany korzystał z pożyczonego środka przewozowego celem przewiezienia nielegalnych papierosów i stoi pod zarzutem paserstwa celnego nawet w typie uprzywilejowanym, tj. zagrożonego tylko karą grzywny, to oczywiście, że chętnie zgłosiłby wniosek o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, a jeszcze chętniej wyraził zgodę na przepadek nie swojego środka przewozowego. Jednak dopóki interwencja nie będzie cofnięta, co jest możliwe do czasu wniesienia aktu oskarżenia do sądu stosownie do art. 17 § 2 pkt 3 k.k.s., nie ma możliwości prowadzenia czy kontynuowania postępowania w przedmiocie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności.

---

²⁸ A. Bułat, V. Konarska-Wrzosek, T. Oczkowski, I. Zgoliński, *Kodeks karny skarbowy...*, s. 160.

5. Przebieg negocjacji

Zgodnie z art. 142 § 1 k.k.s. w postępowaniu prowadzonym przez finansowy organ postępowania przygotowawczego sprawca przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego, zanim zostanie wniesiony akt oskarżenia, może zgłosić wniosek o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności. Przepis ten określa ramy czasowe dla złożenia wniosku przez sprawcę, przy czym wskazany termin ma charakter prekluzyjny, co oznacza, że wniosek złożony po jego upływie nie wywołuje skutków prawnych²⁹.

Złożenie przez sprawcę wniosku o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności zasadniczo zobowiązuje finansowy organ postępowania przygotowawczego do rozpoczęcia negocjacji ze sprawcą. Przy czym na wstępie dokonywana jest formalnoprawna kontrola wniosku. Jeżeli wystąpi brak powodujący, że wniosek nie może otrzymać biegu, należy wezwać osobę, od której wniosek pochodzi, do usunięcia braków w terminie do 7 dni. W razie ich uzupełnienia w terminie wniosek wywołuje skutki od dnia jego wniesienia. W przypadku nieuzupełnienia braków w terminie wniosek uznaje się za bezskuteczny, o czym należy pouczyć przy doręczeniu wezwania (art. 143a k.k.s.).

Po złożeniu przez sprawcę wniosku o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności i po dokonaniu formalnej weryfikacji rozpoczyna się etap negocjacji „właściwych”³⁰. Oznacza to istotne odstępstwo od klasycznego postępowania karnego, którego punktem wyjścia po ewentualnych czynnościach sprawdzających realizowanych w trybie art. 307 § 1 k.p.k. jest postępowanie przygotowawcze. W przypadku zainicjowania analizowanego trybu konsensualnego nie możemy mówić o kontynuowaniu postępowania przygotowawczego, a tym samym czynności procesowe nie są wykonywane w dochodzeniu czy śledztwie³¹. Co ciekawe, tryb ten wyłącza również dalszy udział prokuratora, gdyż jedynie finansowy organ postępowania przygotowawczego jest ustawowo umocowany do procedowania w ramach instytucji dobrowolnego poddania się odpowiedzialności. Ściślej rzecz ujmując, wydaje się akceptowalne, aby uczestnik postępowania czy podejrzany w toku postępowania przygotowawczego prowadzonego przez prokuratora zgłosił stosowny wniosek. Wówczas jednak nastąpi przekształcenie postępowania przygotowawczego w postępowanie w przedmiocie udzielenia zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności. W tej sytuacji

---

²⁹ W. Grzeszczyk, *Zwrot sprawy karnej skarbowej do uzupełnienia postępowania przygotowawczego*, *Prok.i Pr.* 2001, nr 3, s. 27.

³⁰ G. Skowronek, *Pociągnięcie do odpowiedzialności...*, s. 34.

³¹ D. Korczyński, P. Józwiak, P. Herbowski, *Węzłowe zagadnienia prawa karnego skarbowego*, C.H. Beck, Warszawa 2017, s. 139.

organem prowadzącym postępowanie będzie finansowy organ postępowania przygotowawczego, a w sprawie pojawi się uczestnik o statusie sprawcy.

Podkreślenia wymaga fakt, że sprawca, składając przedmiotowy wniosek, obowiązany jest jednocześnie zrealizować „warunki brzegowe” określone w art. 143 k.k.s. i tym samym łącznie uiszczyć:

- należność publicznoprawną, jeżeli w związku z przestępstwem skarbowym lub wykroczeniem skarbowym nastąpiło uszczuplenie tej należności, chyba że do chwili zgłoszenia wniosku ta wymagalna należność została w całości uiszczona;
- tytułem kary grzywny kwotą odpowiadającą co najmniej $\frac{1}{3}$ minimalnego wynagrodzenia, a za wykroczenie skarbowe – kwotą odpowiadającą co najmniej $\frac{1}{10}$ tego wynagrodzenia;
- co najmniej zryczałtowaną równowartość kosztów postępowania³².

Na sprawcy spoczywa także obowiązek wyrażenia zgody na przepadek przedmiotów, jeżeli przepisy przewidują jego obligatoryjne orzeczenie, a w razie niemożności złożenia takich przedmiotów uiszczenie kwoty stanowiącej ich równowartość pieniężną (art. 143 § 2 k.k.s.). Jeżeli orzeczenie przepadku jest fakultatywne, sprawca może ograniczyć wyrażenie zgody na przepadek, a w razie niemożności złożenia tych przedmiotów – uiszczyć równowartość pieniężną tylko niektórych przedmiotów zagrożonych przepadkiem albo złożyć wniosek o całkowite zaniechanie orzeczenia przepadku przedmiotów lub uiszczenia ich równowartości pieniężnej (art. 143 § 3 k.k.s.)³³.

Pomimo że złożenie przez sprawcę wniosku faktycznie rozpoczyna etap negocjacji, to jednak biorąc pod uwagę niepoddające się negocjacjom „warunki brzegowe”, rzeczywiste negocjacje określa przepis art. 146 k.k.s. Dowody zrealizowania czynności niepodlegających negocjacjom, czyli określonych w art. 143 § 1–3 k.k.s., dołącza się do wniosku o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności (art. 142 § 4 zd. 2 k.k.s.)³⁴.

Natomiast zgodnie z art. 146 § 2 pkt 1 k.k.s. finansowy organ postępowania przygotowawczego może uzależnić wniesienie wniosku od uiszczenia tytułem kary grzywny dodatkowej kwoty, nieprzekraczającej jednak łącznie z kwotą już wpłaconą wysokości połowy sumy odpowiadającej górnej granicy ustawowego zagrożenia za dany czyn zabroniony. Skoro przepis mówi o tym, że finansowy organ postępowania przygotowawczego: „[...] może uzależnić [...]”, to ten zwrot wskazuje na rzeczywi-

---

³² Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 grudnia 2005 r. w sprawie wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania związanego ze zgłoszeniem wniosku o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe (Dz.U. z 2005 r., nr 244, poz. 2074 ze zm.).

³³ G. Skowronek, *Dobrowolne poddanie się odpowiedzialności na gruncie Kodeksu karnego skarbowego*, Prok.i Pr. 2005, nr 3, s. 159.

³⁴ Ibidem.

ste negocjacje co do wysokości kwoty uiszczonej tytułem kary grzywny. Negocjacje mogą też obejmować przepadek przedmiotów, gdy nie jest on obowiązkowy. Finansowy organ postępowania przygotowawczego może uzależnić wniesienie wniosku od wyrażenia zgody na przepadek przedmiotów nieobjętych wnioskiem sprawcy, czy w razie niemożności ich złożenia – od uiszczenia równowartości pieniężnej tych przedmiotów, chyba że przepadek dotyczy przedmiotów, których wytwarzanie, posiadanie, obrót, przechowywanie, przewóz, przenoszenie lub przesyłanie są zabronione³⁵. Wskazany w tym miejscu wyjątek dotyczy tzw. przedmiotów zabronionych, czyli towarów niebezpiecznych lub szkodliwych dla zdrowia (narkotyki), stanowiących zagrożenie dla gospodarki (materiały promieniotwórcze, odpady), pozostających pod ochroną prawną z uwagi na zagrożenie wyginięciem (egzotyczne rośliny lub zwierzęta) czy też objętych ochroną jako zabytki³⁶. Zgodnie z art. 32 § 1 *in fine* k.k.s. obowiązuje zasada, że w stosunku do tzw. przedmiotów zabronionych orzeka się wyłącznie przepadek, a ściągnięcie/uiszczenie równowartości pieniężnej jest wykluczone. W przypadku bowiem tych przedmiotów niezbędne jest ich fizyczne wyjęcie spod władztwa sprawcy oraz wyeliminowanie z rynku. Wprowadzony zatem poprzez art. 146 § 2 pkt 2 k.k.s. wyjątek od zasady wynika z faktu, że orzekanie ściągnięcia równowartości pieniężnej przepadku takich przedmiotów jest bezcelowe, gdyż chodzi o to, aby pozbawić kogokolwiek władztwa nad nimi, a nie stosować środków o celu represyjno-kompensacyjnym³⁷.

Wniesienie wniosku może być też uzależnione od uiszczenia pozostałych kosztów postępowania.

Cofnięcie wniosku o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności nie jest możliwe przed upływem miesiąca od jego złożenia, a także po wniesieniu do sądu przez finansowy organ postępowania przygotowawczego wniosku o udzielenie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności.

W przypadku cofnięcia wniosku w niedopuszczalnym ustawowo terminie, ta czynność nie będzie wywoływać skutków prawnych, cofnięcie będzie nieskuteczne, a postępowanie będzie się toczyć dalej³⁸. Jeżeli jednak wniosek zostanie cofnięty prawidłowo, to ponowne złożenie przez sprawcę wniosku jest niedopuszczalne (art. 144 § 2 k.k.s.). Jednak uiszczone przez sprawcę kwoty zatrzymuje się do zakończenia postępowania jako zabezpieczenie grożących mu kar, środków karnych lub innych środków oraz kosztów postępowania (art. 144 § 3 k.k.s.). Zatrzymanie kwot

---

³⁵ Ibidem, s. 160.

³⁶ A. Bułat, V. Konarska-Wrzošek, T. Oczkowski, I. Zgoliński, *Kodeks karny skarbowy...*, s. 210–211.

³⁷ Ibidem, s. 220.

³⁸ Ibidem, s. 921–922.

następuje z mocy samego prawa i nie wymaga odrębnego postanowienia³⁹. Finansowy organ postępowania przygotowawczego powinien jednak wydać postanowienie o pozostawieniu bez rozpoznania wniosku sprawcy o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności⁴⁰. W ten sposób organ potwierdza skuteczność wniosku sprawcy i postępowanie może toczyć się w dalszym ciągu na zasadach ogólnych.

Jeżeli w toku negocjacji zostanie wypracowane porozumienie, finansowy organ postępowania przygotowawczego może wnieść do sądu zamiast aktu oskarżenia wniosek o udzielenie takiego zezwolenia (art. 145 § 1 k.k.s.). Przy czym z przepisu art. 145 k.k.s. należy wyciągnąć wnioski, że czynność finansowego organu postępowania przygotowawczego musi być poprzedzona czynnością sprawcy, gdyż dopiero jego wniosek otwiera finansowemu organowi postępowania przygotowawczego możliwość wystąpienia do sądu o udzielenie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności.

W każdym razie złożenie wniosku do sądu stanowi efekt negocjacji, świadczący zarazem o tym, że doszło do porozumienia pomiędzy sprawcą a finansowym organem postępowania przygotowawczego. Z powyższych powodów w żadnym wypadku wniosek finansowego organu postępowania przygotowawczego o udzielenie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności nie można utożsamiać z aktem oskarżenia.

Zgodnie z art. 147 k.k.s. na postanowienie odmawiające wniesienia wniosku o udzielenie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności przysługuje zażalenie do organu nadrzędnego nad finansowym organem postępowania przygotowawczego. O tym prawie finansowy organ postępowania przygotowawczego ma obowiązek pouczyć sprawcę. Jeżeli organ nadrzędny nad finansowym organem postępowania przygotowawczego podzieli stanowisko finansowego organu postępowania przygotowawczego, uiszczone przez sprawcę kwoty zatrzymuje się do zakończenia postępowania jako zabezpieczenie grożących mu kar, środków karnych lub innych środków oraz kosztów postępowania (art. 147 zd. 2 k.k.s. w związku z art. 144 § 3 k.k.s.)⁴¹.

6. Zezwolenie

Jeżeli sąd uzna w toku prowadzonego postępowania, że nie zachodzą podstawy do uwzględnienia wniosku, niezwłocznie zwraca sprawę finansowemu organowi po-

³⁹ G. Skowronek, *Dobrowolne poddanie się odpowiedzialności...*, s. 161.

⁴⁰ T. Grzegorzcyk, *Kodeks karny skarbowy...*, s. 598–599.

⁴¹ G. Skowronek, *Dobrowolne poddanie się odpowiedzialności...*, s. 161–162.

stępowania przygotowawczego. W takim przypadku przepis art. 144 § 3 k.k.s. stosuje się odpowiednio.

Sąd może zatem udzielić zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, jeżeli wina sprawcy i okoliczności popełnienia przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego nie budzą wątpliwości, a sprawca, po pierwsze, wypełnił tzw. warunki brzegowe, to jest:

- uiszczył w całości wymagalną należność publicznoprawną, jeżeli w związku z przestępstwem skarbowym lub wykroczeniem skarbowym nastąpiło uszczuplenie tej należności;
- uiszczył kwotę odpowiadającą co najmniej najniższej karze grzywny grożącej za dany czyn zabroniony;
- wyraził zgodę na przepadek przedmiotów co najmniej w takim zakresie, w jakim ten przepadek jest obowiązkowy, a w razie niemożności złożenia tych przedmiotów uiszczył ich równowartość pieniężną; należy tu jednak stosować odpowiednio przepis art. 16 § 2 zd. 3 k.k.s. oraz art. 31 § 3 pkt 2 k.k.s.;
- uiszczył co najmniej ryczałtowaną równowartość kosztów postępowania⁴².

Po drugie, należy uznać, że wypełnienie wymienionych „warunków brzegowych” stanowi minimum, natomiast udzielenie przez sąd zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności może wymagać, biorąc pod uwagę treść art. 146 k.k.s., spełnienia dodatkowych warunków zgłoszonych przez finansowy organ postępowania przygotowawczego.

Wyrok o zezwoleniu na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności określa tytułem kary grzywny kwotę uiszczoną przez sprawcę oraz przepadek przedmiotów, co do których sprawca wyraził zgodę, a w razie niemożności ich złożenia – uiszczył ich równowartość pieniężną (art. 18 § 1 k.k.s.). Przedmiotowy wyrok może być zaskarżony. Przy czym uchylenie lub zmiana wyroku w postępowaniu odwoławczym jest zawężona tylko do sytuacji wyjątkowych, to jest, gdy sąd wyszedł poza granice porozumienia zawartego przez finansowy organ postępowania przygotowawczego i sprawcę, np. orzekł tytułem kary grzywny kwotę inną niż uiszczona przez sprawcę (art. 149 § 1 k.k.s.). Ponadto podstawą uchylenia lub zmiany w postępowaniu odwoławczym wyroku o zezwoleniu na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności jest dowolna z przyczyn wymienionych w art. 439, 440 i 455 k.p.k. w związku z art. 113 § 1 k.k.s.⁴³.

Jednocześnie należy uznać to rozwiązanie, czyli dodatkową przyczynę odwoławczą, za bardzo ważne z punktu widzenia istoty instytucji dobrowolnego poddania

⁴² Ibidem, s. 163.

⁴³ I. Zgoliński, *Dobrowolne poddanie się odpowiedzialności w prawie karnym skarbowym*, Wolters Kluwer, Warszawa 2011, s. 225; por. też: G. Skowronek, *Dobrowolne poddanie się odpowiedzialności...*, s. 163–164.

się odpowiedzialności. Jeżeli bowiem sprawca ma akceptować, często już na samym wstępie, porozumienie, które jest pewnym ustępstwem na rzecz finansowego organu postępowania przygotowawczego, to musi mieć pełną gwarancję, że to, co zostało ustalone w drodze negocjacji, nie ulegnie zmianie w fazie sądowej postępowania.

Prawomocny wyrok o zezwoleniu na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności nie podlega wpisowi do Krajowego Rejestru Karnego⁴⁴. Ponadto uiszczenie określonej kwoty tytułem kary grzywny za przestępstwo skarbowe w drodze dobrowolnego poddania się odpowiedzialności nie stanowi przesłanki recydywy skarbowej określonej w art. 37 § 1 pkt 4 k.k.s. Jednocześnie zastosowanie instytucji dobrowolnego poddania się odpowiedzialności i związane z tym dobrowolne uiszczenie wynegocjowanej kwoty tytułem kary grzywny stanowi oczywisty zysk dla Skarbu Państwa, gdyż gwarantuje egzekucję przed prawomocnym wyrokiem, już na etapie kierowania wniosku do sądu. W końcu konstrukcja tej instytucji sprawia, że organy procesowe co do zasady nie muszą wykonywać szeregu czynności procesowych, co znacząco skraca czas prowadzenia postępowania.

7. Podsumowanie

Należy uznać, że instytucja dobrowolnego poddania się odpowiedzialności jest rozwiązaniem nad wyraz nowoczesnym czy po prostu ponadczasowym.

Analizując poszczególne rozwiązania, należy przyjąć, że ta karnoprawna konstrukcja przynosi wymierne korzyści dla szeroko rozumianego wymiaru sprawiedliwości. Czas prowadzenia postępowania ulega skróceniu, zbędne jest prowadzenie długotrwałego postępowania dowodowego, sprawca uiszcza wynegocjowaną kwotę tytułem kary grzywny, należność publicznoprawną oraz koszty postępowania. Poza tym możliwości korzystania ze środków zaskarżenia są mocno ograniczone, co w całości kształca sprawę zmniejsza całkowite koszty i skraca czas postępowania. Korzyści odnosi także i sprawca, gdyż ma wpływ na wymiar kary, a zatem może wynegocjować niższą kwotę do zapłaty. Uproszczenie całego postępowania, w tym ograniczenie etapu dowodowego, zmniejsza koszty i skraca czas, jaki sprawca musi poświęcić na zajmowanie się raczej niezbyt przyjemną sprawą. Ponadto brak wpisu prawomocnego wyroku do Krajowego Rejestru Karnego powoduje, że sprawca pozostaje osobą niekaraną, natomiast uiszczenie określonej kwoty tytułem kary grzywny za przestępstwo skarbowe w drodze dobrowolnego poddania się odpowiedzialności nie stanowi przesłanki recydywy skarbowej określonej w art. 37 § 1 pkt 4 k.k.s.

---

⁴⁴ Ustawa z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1709).

Tym samym na postawione na wstępie pytanie badawcze należy udzielić odpowiedzi pozytywnej. Taki konsensualny model rozwiązywania konfliktów, u których podłoża leży naruszenie normy prawnokarnej, z całą pewnością należy uznać za adekwatny do potrzeb określanych przez politykę karną, celów procesu karnego skarbowego i potrzeb społecznych. Jeżeli bowiem uznajemy, że popełnienie przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego powoduje powstanie dyskomfortu społecznego, to uregulowanie wszelkich należności oraz zapłacenie uzgodnionej kary, przy drobniejszych sprawach, przywróci oczekiwaną równowagę społeczną, stanowiąc odpowiedni odwet za wyrządzone zło.

Bibliografia

- Bogdan G., Nita A., Radzikowska Z., Świątłowski A.R., *Kodeks karny skarbowy z komentarzem*, „Info-Trade”, Gdańsk 2000.
- Bułat A., Konarska-Wrzosek V., Oczkowski T., Zgoliński I., *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2021.
- Grzegorzczuk T., *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, LEX a Wolters Kluwer business, Warszawa 2009.
- Grzeszczyk W., *Zwrot sprawy karnej skarbowej do uzupełnienia postępowania przygotowawczego*, „Prokuratura i Prawo” 2001, nr 3, s. 18–31.
- Kardas P., Łabuda G., Razowski T., *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2017.
- Konarska-Wrzosek V., *Dyrektywy wyboru kary w polskim ustawodawstwie karnym*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2002.
- Korczyński D., Józwiak P., Herbowski P., *Węzłowe zagadnienia prawa karnego skarbowego*, C.H. Beck, Warszawa 2017.
- Prusak F., *Prawo i postępowanie karne skarbowe*, C.H. Beck, Warszawa 2002.
- Razowski T., *Formalna i merytoryczna kontrola oskarżenia w polskim procesie karnym*, Wolters Kluwer, Kraków 2005.
- Razowski T., *Sposób określenia we wniosku o udzielenie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności kwoty uiszczonej przez sprawcę przestępstwa skarbowego*, „Przegląd Sądowy” 2004, nr 11–12, s. 144–151.
- Sawicki J., *Zaniechania ukarania jako element polityki karnej w prawie karnym skarbowym*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2011.
- Siwik Z., *Dobrowolne poddanie się karze w prawie karnym skarbowym*, „Finanse” 1978, nr 10, s. 25–32.
- Skowronek G., *Dobrowolne poddanie się odpowiedzialności na gruncie Kodeksu karnego skarbowego*, „Prokuratura i Prawo” 2005, nr 3, s. 155–166.
- Skowronek G., *Ewolucja instytucji procesowych w prawie karnym skarbowym*, C.H. Beck, Warszawa 2005.
- Skowronek G., *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2020.

Skowronek G., *Pociągnięcie do odpowiedzialności za zgodą sprawcy w świetle przepisów kodeksu karnego skarbowego*, „Przegląd Policyjny” 2004, nr 3, s. 22–44.

Wilk L., Zagrodnik J., *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2021.

Zgoliński I., *Dobrowolne poddanie się odpowiedzialności w prawie karnym skarbowym*, Wolters Kluwer, Warszawa 2011.

dr hab. GRZEGORZ SKOWRONEK, profesor Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

e-mail: grzegorz7@interia.pl

Profesor Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, na Wydziale Prawa i Nauk Społecznych, w Zakładzie Prawa Karnego, Kryminologii i Kryminalistyki. Doświadczenie zawodowe i zainteresowania naukowe obejmują zagadnienia dotyczące prawa karnego skarbowego oraz przestępczości celnej, podatkowej i hazardowej. Autor prac o charakterze monograficznym, podręcznikowym i artykułowym z zakresu wymienionych dziedzin prawa.

Professor at the Jan Kochanowski University in Kielce, at the Faculty of Law and Social Sciences, Department of Criminal Law, Criminology and Forensics. Professional experience and research interests include issues related to fiscal penal law as well as customs, tax and gambling crime. Author of monographic, textbook and article works in the field of the above-mentioned areas of law.